

דף מ"ו: חיוב תרומות ומעשרות בזמן הזה

התורה מצוה אותנו להפריש תרומות ומעשרות מדגן תירוש ויצהר; דגן = תבואה; תירוש = יין; יצהר = שמן. התרומות והמעשרות ביתר גידולי הקרקע נתקנו על ידי חז"ל. בדף זה דן התלמוד בשאלה אם בימינו כל התרומות והמעשרות הם מתקנת חז"ל, ואיננו זוכים לקיים מצות הפרשת תרומות ומעשרות מן התורה, ואכן כך נפסק להלכה בשולחן ערוך, "בזמן הזה... אין חיוב תרומות ומעשרות מן התורה, אלא מדבריהם" (מדברי חז"ל).
ומה הסיבה? מפני שמפסוקי התורה אנו למדים שמדין תורה מצות הפרשת תרומות ומעשרות נוגעת רק בזמן שכל בני ישראל נמצאים בארץ ישראל, ומאז החורבן והגלות, יהודים פזורים בכל העולם.

דף מ"ז: חצר הצורית

מהי חצר הצורית ומדוע צריך ללמוד עליה? מן התורה אין הפרות מתחייבים בהפרשת תרומות ומעשרות עד שיתקיימו בהם שני התנאים הללו: א. גמרו לעשות בהם את המלאכות הנדרשות כדי שיהיו מוכנים לאכילה. ב. הכניסו אותם לתוך הבית.
ומה הדין אם הכניסו את הפרות לחצר, ולא לבית? בעיר צור היו שומרים מיוחדים על החצרות, ואיש לא יכול להוציא כלים מהחצר בלי לקבל רשות. רבי שמעון אמר: רק מי שהכניס פרות לחצר שמורה כמו בעיר צור, הרי זה נחשב כמי שהכניס את הפרות לתוך הבית והם מתחייבים במעשרות, אבל המכניס פרות לחצרות רגילות שאינן שמורות - אינו נחשב כמי שהכניס את הפרות לתוך הבית.



דף מ"ח: רבי זירא ורבי אלעזר בן פדת

רבי זירא היה מאמוראי בבבל, ולפיכך הוא השתוקק מאוד למגוש את רבי אלעזר בן פדת פנים אל פנים כדי להציג בפניו את השאלה על הדברים שאמר ולזכות לקבל תשובה. אמר רבי זירא: "הלואי שאזכה לעלות לארץ ישראל, בה מתגורר רבי אלעזר בן פדת". כאשר הוא הגיע לארץ ישראל, הוא זכה לקיום משאלתו, פגש את רבי אלעזר בן פדת ודן עמו בשאלתו.



דבר תורה

באמצע צעידתו של יעקב, אחרי שניצל מלבן הרשע ומעשיו אחיו, נפטרת רחל אשתו האהובה ונקברת בדרך אפרתה. חז"ל לימדונו שרחל נקברה בדרך, כאות על כך שהיא לעולם תבכה ותתפלל עבור בניה כשילכו גם הם מדרך לדרך בגלויות השונות ועד שישובו לארץ ישראל.
שאלת השאלה: מדוע דווקא מקום קבורה זה הוא שגורם לרחל להיות מבכה על בניה? וכי תפילותיה לא היו נשמעות אם הייתה נקברת במערת המכפלה?
על כך יש להשיב כי סיבת הגלות הייתה שנאת החינם, והיציאה מהגלות תגיע ע"י אהבת חינם.
רחל ויתרה ללאה אחותה אפילו על מקום קבורתה במערת המכפלה, ובכך הנציחה את מפעל אהבת החינם לו הייתה שייכת כל חייה. לכן דווקא מקום קבורה זה, שהוא אות וסמל לאהבת חינם, ממנו תפרוץ התפילה לתיקון שנאת החינם ולגאולתם של ישראל.



דף מ"ט: כלי חרס



בדף זה מציגים האמוראים דרכים שונות כדי לבדוק את גודל החור שניקב בכלי חרס. מדוע זה משנה?

מפני שאת מי החטאת של פרה אדומה היו מקדשים בהכנסתם לתוך כלי חרס. הלכה למשה מסיני קובעת כי אם נהיה בכלי החרס נקב שדרכו יכול להיכנס משקה לתוך הכלי - הכלי כבר פסול מלקדש מי חטאת של פרה אדומה.

איך בודקים אם דרך הנקב הזה נכנסים מים?

הברייתא מביאה אפשרויות אחדות, ולהלן אחת מהן: לוקחים קערה וממלאים אותה במים, ואת כלי החרס משקעים בתוך הקערה. אם נכנסים מים אל כלי החרס דרך החור - הרי זה כלי חרס הפסול לקידוש מי חטאת.

דף נ': תנאי מצות פאה

התורה מצוה את בעל השדה, שכאשר הוא עומד לקצור את שדהו לא יקצור את כולה לעצמו, אלא ישאיר חלק מהיבול לעניים. מצוה זו מכונה "פאה", כי "פאה" מלשון "קצה", "סוף", ועיקר מצות פאה היא להשאיר לעניים תבואה בסוף הקצירה, אחרי שסיימו לקצור את התבואה מלבד הפאה.

יש סוגי גידולים שאינם חייבים במצות פאה, כי כדי להתחייב במצות פאה צריך לעמוד בתנאים הבאים:

- היבול נועד לאכילת אדם ולא לאכילת בעלי חיים.
- הוא גדל מן הקרקע ולא מן האויר, כמו פטריות.
- כל הפרות שלו נלקטים באותה תקופה, ולא ממתינים לכל פרי עד שיבשיל, כמו תאנים.
- אפשר לשמור את היבול והוא איננו מתקלקל במהרה כמו ירקות.

דף נ"א: קשקשים וסנפירים

"כל שחיב בראשית הגז - חיב במתנות, ויש שחיב במתנות ואינו חיב בראשית הגז". פונת הדברים: כל בעל חיים שחיב במצות ראשית הגז - צאן, חובה גם לתת ממנו מתנות כהונה לכהן לאחר שחיטתו; אך יש שחיבים במתנות כהונה ואינם חייבים בראשית הגז - בקר ועזים. כלל נוסף: **"כל שיש לו קשקשת, יש לו סנפיר".** כלומר: אם אנו רואים דג שיש לו קשקשים אך אין לו סנפירים, אנו יכולים לאכול אותו כי הוא טהור, מפני שבדאי יש לו גם סנפיר, אפילו שאין רואים אותו, לפי שאין דג עם קשקשים שאין לו סנפירים.

דף נ"ב: ברפת המזון וברפת הריח

התלמוד אומר שיש הבדל בין ברכה על האוכל לבין ברכה על ריח טוב - על אוכל מברכים לפני האכילה ולאחריה, ואילו על הריח בשרים מברכים רק לפני ולא אחריה. רש"י מסביר שהריח ריח טוב היא הנאה מועטה ומספיק עבורה ברכה לפני ההריח ואין צורך בברכה נוספת לאחר מכן.

ואילו בעל ה"כלבו" אומר טעם אחר: גם ברכה שאחרי האוכל, אי אפשר לברך לאחר זמן רב, אלא רק כל עוד הסועד עדין מרגיש את הארוחה והיא משפיעה עליו שאיננו רעב. כמה זמן משפיעה עלינו ההריח לאחר שסיימנו להריח? מכיון שרגע אחרי שסיימנו להריח כבר איננו מריחים עוד את הריח הטוב, אין צורך לברך ברכה אחרונה.

על המפה

קיבוץ מעוז חיים בעמק בית שאן

מעוז חיים הוא קיבוץ השוכן בסמוך לבית שאן. הוא הוקם בשנת 1937 כאחד מיישובי חומה ומגדל, על ידי גרעין של תנועת הקיבוץ המאוחד ושלוש גרעינים נוספים. היישוב נקרא על שם איש ההגנה חיים שטורמן שנהרג כשרכבו עלו על מוקש. רבים מחברי הקיבוץ שירתו בפלמ"ח ועסקו בחקלאות, עבודות בניין ובמפעלי ים המלח. לאחר הקמת המדינה המשיך היישוב לגדול וקלט ניצולי שואה ועולים נוספים. כיום חיים בו כ-500 תושבים.

מן ההסטוריה

הקמת הספרייה הלאומית של ישראל

הספרייה הלאומית של ישראל נוסדה בירושלים בשנת 1892 על ידי ארגון "בני ברית". היא נקראה בתחילה "בית הספרים מדרש אברבנאל", ושנתיים לאחר הקמתה הוחלט להפוך אותה לספרייה לאומית. בראשית דרכה היו בה כמה אלפי ספרים בלבד, אך בהמשך נשלחו אליה עשרות אלפי ספרים מחו"ל והיא הלכה וגדלה, עד שנוצר צורך לבנות עבודה מבנה גדול וחדש. בשנת 1918 הועברה הספרייה לניהול ההסתדרות הציונית, ומתנדבים רבים גויסו למטרת מיון וקטלוג הספרים. כיום מכילה הספרייה למעלה מחמישה מיליון ספרים, היא שוכנת בגבעת רם בירושלים ושומרת עותקים מכל ספר היוצא לאור בישראל.



בניין הספרייה הלאומית (Wikipedia, אסף פינצ'וק)

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח
2019 שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לזין	1948 הקמת מלחמת ששת הימים המדינה

5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260 ה'תר"ס	5258 ה'תר"ט	4900 ה'תר"ל	4800 ה'תר"ם	4650 ה'תר"ח	4260 ה'תר"פ
1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים



התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי האישה בציור?
- 2 איזה ספרים בין היתר היא כתבה?
- 3 באיזה פרס חשוב היא זכתה?
- 4 איך היא קשורה למעוז חיים?

האישה הנשאלת היא מרת מרים זלמן. היא הייתה אחת מן הנשים הראשונות שכתבו ספרים בעברית. ספריה 'הנשיקה שהלכה לאיבוד' ו'עוד רבים' רבים מספריה עוסקים בדמויות הקשורות לציונות: ביניהם שרה גיבורת ניל", הבכור לבית אב"י ועוד. זכתה בפרס ישראל על תרומתה לתרבות. הארכיון שלה נמצא בספריה הלאומית בירושלים. חיה ועבדה בקיבוץ מעוז חיים.



שאלות השבוע ???

- א. מה ההבדל בין ברכת המזון וברכת הריח?
- ב. אילו תנאים צריכים להתקיים כדי להתחייב במצות פאה?
- ג. מה פירוש הביטוי: 'כל שיש לו קשקשת, יש לו סנפיר'?

בין הפותרים נכנסה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עילון עד השעה 14:00, למייל talmudisraeli@medison.co.il. יש לציין את מס' העילון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון



2 | מי אני?

- א. נולדה למשפחת מוסנזון, להורים חברי ההגנה.
- ב. כתבה ספרים רבים, בעיקר לילדים ונוער, ביניהם "דפי תמר", "הנשיקה שהלכה לאיבוד" ועוד רבים.
- ג. רבים מספריה עוסקים בדמויות הקשורות לציונות: ביניהם שרה גיבורת ניל", הבכור לבית אב"י ועוד.
- ד. זכתה בפרס ישראל על תרומתה לתרבות.
- ה. הארכיון שלה נמצא בספריה הלאומית בירושלים.
- ו. חיה ועבדה בקיבוץ מעוז חיים.

האישה הנשאלת



חידה! שנו את סדר האותיות במילים שלפניכם, ולאחר מכן חברו את הזוגות המתאימים:

נמש	1. שירות
נגד	2. האבות
יני	3. ירצה

(לסמ - לטא, 'טאכט - לטא - לטא - לטא - לטא)

